

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članke izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Telefon štev. 3478.

Ček, račun 13.562.

Manifest strokovne internacionale.

Delavcem vsega sveta!

Od leta 1889, torej pred štiridesetimi leti, odkar je bil PRVI MAJ določen kot dan demonstracije in manifestacije za mir med narodi in za delavsko zaščito, je internacionalno delavstvo nepretrgoma dvigalo svoj glas za mir med narodi, za internacionalno razsodišče, za delavsko zaščito in zakonito določitev osemurnika ter vladajočemu razredu vseh držav te svoje zahteve dajalo vedeti v posebno živi obliki.

Svetovna vojna je na najstrašnejši način to delo pretrgala in vkovala cel svet v strahote medsebojnega oboroženega obračunavanja.

Vkljub temu, da je medtem vojna po Kelloggovem paktu zaznamovana kot izven zakona, mir ni zasiguran. Ako se miroljubni del narodov ne pokaže ravno tako vnet in delaven za mir, kakor so nacionalisti in vojni hujšakci vneti za vojno, se bo nekega dne začelo zopet medsebojno klanje.

Dolžnost delavstva je, da v novi generaciji, ki strahote vojne ni poskusila, gojimo do vojne čut odvrata in delavstvo ne sme vzbujati nobenega dvoma, da je proti vojnam.

Ko se je pred desetimi leti sestala prva delavska konferenca v Washingtonu, so kapitalisti in vlade še mislili na obljube, ki so jih dali delavstvu med vojno. Sprejet je bil program o delavski zaščiti, ki je predvsem določal zagotovitev osemurnika. Kmalu so se pa začeli od teh obljub umikati in skoro nič posebnega se ni izpolnilo. Predvsem se je odklonila glavna zahteva delavstva, da se uzakoni osemurnik. Kar se je doseglo, se je doseglo samo z organiziranim pritiskom delavstva.

Vladam in podjetništvu je treba pokazati, da delavstvo ni pripravljeno pustiti se potisniti v stran in da bi pustilo reakciji zlomiti dosežene uspehe.

Prvi maj letošnjega leta naj vladajoči razred v prvi vrsti spomni na zahteve delavstva po miru med narodi in zahteve po uzakonitvi osemurnika. Zato pozivamo vse člane strokovnih organizacij v vseh državah, da tudi letos Prvega Maja demonstrirajo in manifestirajo močno za

ustanovo mednarodnega razsodišča,

izvedbo obsežne delavske zaštite,

uzakonitev osemurnika.

Ker delavstvu njegovi nasprotniki dajo, kakor kažejo izkušnje, samo toliko, kolikor si z močjo svojih strokovnih organizacij izvojuje, pozivamo živo vse delavstvo, da svoje organizacije vedno bolj množi in krepi, da bo moglo vsa nasprotstva, ki se stavijo na pot napredku socialnega razvoja, uspešno prekoračiti.

Strokovna internacionala.

Strokovne organizacije so šola socializma, je zapisal Karl Marks. Strokovne organizacije učijo trpeče, ponižane in razžaljene, proletariat, delavske miselnosti. Strokovne organizacije so steber, raz katerega plapolata rdeči prapor človeškega dostojanstva. Strokovne organizacije so moč, ki delavstvo ščitijo pred zaslužnjem. Kdo od Vas, proletarci, še ni v vrstah strokovnih organizacij?

Kvišku, k solncu, k svobodi!

TA, KI STOJI V TOVARNAH ob strožnicah, dan za dnem. Ki vleče navoro naprej in nazaj. Vedno isto navoro, dokler je roka, ki vleče naprej in nazaj navoro, ki udarja naprej in nazaj:

TO JE DELAVEC!

Ta, ki stoji v kovačnicah ob velikih parnih kladivih. Majhen, sključen. Se goni za padajočim kladivom. In kladivo bije, bije, bije! Vsak dan! Leto za letom! Vse življenje:

TO JE DELAVEC!

Ta, ki se vozi v jamo. Strmo, naprej nagnjen, zgrbljen. 300, 400, 500, 600, 800, 1000 metrov. Koplje vedno premog ali železo. Vsako uro! Sključen! Zgrbančen! Na trebuhu! Vedno samo koplje, koplje, koplje! Stari oče, oče, sin! Trije rodovi:

TO JE DELAVEC!

Ta, ki stoji ob plavžih. Ki nosi vse življenje samo opeko! Ki vedno vrta okrog velike in male luknje. Ki

vedno neta kotle! Ki v pisarnah piše, piše, piše! Ki vse svoje življenje samo koplje prst, pesek, prst, dokler samega sebe ne zakoplje. Vsak, ki ga **ZRE NJEGOVO LASTNO DELO:**

TO JE DELAVEC!

In ki zato stanuje v zadnjih okrajih mest. Po kletih in podstrešjih. Reven, propadel, lačen! Ki zaprt v stanovanjske kasarne z ženo in otroci v štirih, šestih, osmih, v dvanajstih stanuje v eni ali dveh sobah:

TO JE DELAVEC!

In ki je kljub temu prihajal na delo, vsako jutro, vsak poldan, 40, 50, 60, 70 let, dokler se ne zgrudi:

TO JE DELAVEC!

Ta, ki se končno zave! Ki se hoče rešiti svojega življenjskega prisilnega dela! Ki se upira! Se zave svoje moči in sile svojega človeškega življenja! In se upre!

TO JE DELAVEC!

Slavnosti 1. maja — prepovedane.

Notranje ministrstvo je z razpisom Pov. J. B. štev. 10077 z dne 17. aprila 1929 naročilo vsem političnim oblastvom, da morajo prepovedati vse prireditve — 1. maja. Ne smejo se vršiti obhodi, shodi, predavanja in koncerti. Prepovedano je razširjanje majskih spisov in letakov vsake vrste. Časopisi ne smejo iziti niti v rdeči barvi tiskani, niti na rdečem papirju. Tudi ne smejo časopisi v svojih izdajah 1. maja pisati za razorožitev in demokracijo.

Delavcem pa je na prosto dano, da 1. maja praznujejo ali pa da delajo, tudi smejo prirediti izlete.

„Svoboda“ zaplenjena!

Danes so se zglasili v Ljudski tiskarni v Mariboru policijski uradniki z nalogo, da morajo zapleniti vsa naklada »Svobode« in zapečatiti stavek.

Zaplenba je bila utemeljena s tem, da nasprotujejo slike in vsebina člankov novemu tiskovnemu zakonu.

V navzočnosti policijskih uradnikov je bil nato stavek »Svobode« razdejan in izročeni so jim bili štirje izvodi preostale »Svobode«. Vse ostalo je bilo že na pošti, kjer je bila gotovo zaplenjena. »Svoboda« je bila tokrat zelo obsežna in tiskana na 88 straneh.

Vsake četrte ure po ena težka nesreča.

Od leta 1921—1927 smo imeli 42.100 težkih nesreč.

Delavske zbornice in »Ujedinjeni Radnički Sindikalni Savez Jugoslavije« so ministrskemu predsedniku, notranjemu ministru in ministru za socialno politiko predložili spomenico »Za zaščito in zavarovanje delavcev«.

Tukaj podajamo pregled, kako na bojišču Dela padajo delavske glave.

Izvajanje zakonitega varstva delavcev je nemogoče brez primerne državnega nadzorstva dela. Zakonu o inspekciji dela je namen, da pridobi delavskemu varstvu v interesu družbe kot celote in v imenu države povsod potrebno spoštovanje, kjer je ta zainteresirana, pa bodisi pri delodajalcih ali tudi delavcih samih.

Po zakonu o inspekciji dela so inspektorji dela dolžni, da pregledajo vsako podjetje dvakrat na leto: ali pravilneje, oni so dolžni, da pregledajo, v kakšnem položaju se nahajajo delavci, ki velja zanje zakonito varstvo, in če uživajo dobre tega varstva. Inspekcije dela bi bile morale torej vsako leto pregledati okoli poldrugi milijon delavcev (dvakrat vsako podjetje), ali pregledale so jih po svojih lastnih poročilih le:

leta:	podjetij:	zaposl. delavcev
1920	1138	36.027
1921	6726	101.876
1922	7670	128.733
1923	7927	168.477
1924	8146	175.607
1925	9079	146.720
1926	5662	149.304
1927	5074	137.491

Povprečno so torej inspekcije dela izvrševale eno desetino zakonito določenega dela. Izvrševale ga niso, ker niso imele materialne možnosti.

Po državnem proračunu je bilo v državi leta:

inspektorjev dela:	1922/23	1923/24	1925/26	1926/27	1927/28
	16	12	9	8	8

inspektorjev parnih kotlov:	1922/23	1923/24	1925/26	1926/27	1927/28
	12	10	7	7	7

tajnikov inspekcij dela:	1922/23	1923/24	1925/26	1926/27	1927/28
	25	13	8	8	8

tajnikov insp. dela za parne kotle:	1922/23	1923/24	1925/26	1926/27	1927/28
	16	12	7	6	6

zvančnikov:	1922/23	1923/24	1925/26	1926/27	1927/28
	22	21	14	14	14

služiteljev:	1922/23	1923/24	1925/26	1926/27	1927/28
	16	16	14	14	20

Potni krediti so znašali: 1922/23 = 1.015.000 Din, 1923/24 = 800.000 Din, 1925/26 = 700.000 Din, 1927/28 = 580.000 Din, 1928/29 = 520.000 dinarjev.

In kakor se je manjšala delavnost inspekcije dela, tako je naraščalo tudi število nezgod pri delu. Tako je bilo:

leta:	nezgod:	smrtnih:
1921	2452	92
1922	2714	100
1923	6295	193
1924	7297	144
1925	8135	144
1926	7058	117
1927	8149	135

Skupaj 42100 925

To so samo težje nezgode, ki jim je posledica trajna ali delna nezmožnost za delo, ker lažjih nezgod delavci ne prijavljajo in se zanje sploh ne ve.

Vsakih dvajset minut se je pripetila pri delu po ena težja nezgoda, a skoro vsak drugi dan pade na boljšču dela po ena delavska žrtev mrtva.

Namesto, da bi se delavnost inspekcije dela povečala in preprečevala vzroke teh ogromnih nezgod ter zmanjševala število žrtev dela — se proračuni za inspekcijo dela zmanjšujejo in inspekcije so obremenjene z deli, ki ne pripadajo njim ter jih odtegujejo od dela tam, kjer se nahaja njih prava naloga.

»Radničke Novine«, Beograd.

cije ne stoji ob strani, temveč posežejo z vso vehemenco vmes in izoblikujejo te fondove v ustanovo, ki ne bo imela samo združni, temveč splošno delavski karakter!

Po sklepu kongresa bo priredil »Kodes« v mesecu maju akcijo za pridobivanje novega članstva. Ta akcija se bo vodila že z novo parolo, ki pomeni duhovni prevrat v našem združništvu, ki bo zajel široke mase delovnega ljudstva.

Strokovne organizacije pri tej akciji ne smejo gledati od strani, kakor da je to zadeva, ki se tiče predvsem združni organizacij. Nasprotno! One morajo poseči vmes in poskrbeti, da se čim več strokovno organiziranih članov vpiše v ta sklad in oni, ki

niso še člani »Kodesa«, da k njemu nujno pristopijo. Agitacija strokovnih organizacij mora izoblikovati temu skladu borben značaj!

Vodstva naših strokovnih instanc, central, oblastnih in podružničnih odborov naj se nujno posvetujejo, kakor bodo v tej akciji sodelovali. Navežejo naj stike z odbori združni organizacij in v agitaciji naj z vso intenzivnostjo zastopajo tu opisano stališče! Na delo v deležnem mesecu!

Naša strokovna parola v deležnem mesecu naj bo:

Vsi k starostno posmrtninskemu skladu »Kodesa«, ki naj poveča odporno moč strokovno organiziranega proletarijata!

Jaroš:

Strokovne organizacije v Rusiji.

(Konec. — Glej »Delavec« št. 4.)

Centralni svet v svoji okrožnici strogo odreja, da morajo strokovne organizacije upravne stroške znatno znižati in v ta namen število plačanih funkcionarjev izdatno reducirati ter upravo poenostaviti.

Kujigovodstvo je v nekaterih organizacijah še vedno površno in deloma celo zanikrno; vendar pa so slučajni denarni poneverb redkejši. (Makuc & Co.: Kaj? Kaj?)

Na koncu navaja centralni svet še neke podatke o vzajemnih pomožnih blaginjah, ki eksistirajo v Rusiji poleg strokovnih organizacij in iz katerih dobivajo delavci mala posojila. (Kakšna je to Kristanovščina?)

Na videz so številke tako glede števila članstva kakor tudi glede financ imponirajoče, ne morejo pa nikogar zadiviti. Povprečni letni prispevek članov strokovnih organizacij v Rusiji znaša 10 rubljev. To ni prispevek, ki bi imponiral, zato z ozirom na velikansko število članstva finančni efekt ni poseben.

Sedaj se ozmimo malo na izdatke. Centralni svet navaja številke v svoji okrožnici, ki so glede izdatkov naravnost porazne. Od izdatkov 96 milijonov 276.000 rubljev je šlo borih 24.869.000 rubljev v fond za podpiranje brezposelnih in v fond za kulturno propagando. Zato je pa šlo 26 milijonov 597.000 rubljev za plače funkcionarjev, 6.290.000 rubljev je bilo drugih upravnih stroškov, za vožnje in kongrese pa je šlo 8.015.000 rubljev, skupaj torej 40.902.000 rubljev! To pa še ni vse, kajti poročilo pravi, da so strokovne organizacije odračunale svojim višjim instancam 24.863.000 rubljev. Ta znesek so te inštanice seveda tudi porabile za plače in upravo svojih aparatov tako, da je od 96.276.000 rubljev izdatkov faktično šlo za samo upravo, reci in piši, 65.765.000 rubljev!

Kot prebitek je pri teh velikanskih zneskih ostala strokovnim organizacijam bagatelna vsota 1.111.000 rubljev!

Razume se, da strokovne organizacije, ki nočejo eksistirati samo na

papirju, morajo imeti nameščene potrebne sile in jih plačevati, pošteno plačevati, morajo trošiti denar za upravo, propagando, udejstvovanje itd. V Rusiji pa se je v tem pogledu razpaslo tako zapravljanje — da govorimo v žargonu družbe à la Makuc etc. pri »Enotnosti« — delavskih žuljev, da se je sam centralni svet čutil primoranega, nastopiti proti takemu razmetavanju. Če bo centralni svet s svojo dobro namero uspel, je seveda vprašanje zase. Od članstva remedure ni pričakovati, kajti, če bi moglo govoriti članstvo, bi bilo tako gospodarstvo nemogoče.

Zapisal sem to poročilo, da naši člani in članice vidijo, kako stojijo strokovne organizacije v Rusiji in kako veliko število organiziranega delavstva štejejo, kar si naj naše delavstvo vzame za vzgled. Podatki so vzeti, ponavljam še enkrat, po ruskih uradnih poročilih.

Drugi del, kako se denar — članarina troši za upravo in nameščence, torej za birokracijo, da rabimo duhoviti izraz nasprotnikov strokovnih organizacij, sem pa zapisal iz razlogov, da naj delavstvo, predvsem pa organizirani sodrugi in sodružice, to prečita, se malo porazmisli in ustvari svojo sodbo in da vidi, da je tudi v sovjetski Rusiji »birokracija«, ki »živi« iz delavskega denarja, kakor to znajo razni nasprotniki strokovnih organizacij trditi. Pričakujemo, da naše članstvo, da vsak razredno-zaveden sodrug in sodružica odslej na razne obdolitve o nekakih visokih plačah funkcionarjev v strokovnem gibanju (pa bodisi to v strokovnih organizacijah ali Delavskih zbornicah) izreče svoje preziranje in da vsakega takega kričarja ožigosa kot zasluži ter ga delavski javnosti pokaže, kakšen je tak »kritik« v resnici.

Opomba uredništva. Vsled pomanjkanja prostora smo morali nadaljevanje tega članka v treh številkah izpustiti, tako, da je šele sedaj mogoče prinesiti konec, kar nam naj čitatelji oprostijo.

Novo geslo — dobro geslo!

Član, ki nabavlja svoje potrebščine v oddajališču »Kodesa«, je brez posebnih vplačil zavarovan za starost in smrt!

Če hočemo biti odkritosrčni, moramo uvodoma povedati, da z dosedanjimi parolami združnega polpreta nismo bili preveč zadovoljni. Kakor smo se vsikdar zavedali velike moralne in materialne sile, ki jo zbira združništvo v svojih organizacijah, tako smo se vedno čudili, kako so mogle organizacije s tako visokimi in plemenitimi, vse človeštvo obsejajočimi cilji izbrati ozkosrčne, dividendarske parole, ki zidajo na egoizem ljudi, ki ne vidijo preko plota in iz katerih ne more nikoli vznikniti veliko gibanje.

Toda, za rekriminacije ni časa, zato povejmo na kratko, da je nova parola Konzumnega društva za Slovenijo, ki jo objavljamo uvodoma, taka, da bo potegnila s seboj slehernega pametnega delavca, kmeta in intelektualca.

Letošnji kongres »Konzumnega društva za Slovenijo« (»Kodesa«) je sklenil porabiti preveč vplačanega denarja za zakupljeno blago, katerega je do sedaj izplačeval v obliki povračil (2%), v bodoče za sklad, katerega bodo dvignili zakoniti dediči za slučaj članove smrti, ali ga bo dvignil član po gotovi dobi doživlja (v starosti). Ker se bo v ta sklad nalagalo razmeroma visoke vsote vsako leto (prvo leto že 5% od za blago zakupljene vsote) bodo odpravnine ali posmrtnine, ki jih bo izplačeval »Kodes« svojim kupujočim članom, razmeroma zelo visoke.

Nočemo na dolgo in široko opisovati, kake moralne in praktične važnosti je za delavnega človeka, če ima za slučaj svoje ostarelosti prihranjeno rezervo, ki naj mu olajša življenje v onemoglosti. Tudi ni potrebno naglašati, kako bo pomagano marsikateri vdovi, ki sedaj mnogokrat nima denarja za dostojen pokop svojega moža, kaj se za žalno obliko, če se dogodi smrtni slučaj družinskega očeta.

Smatramo pa za potrebno naglasiti ono dobro stran tega sklada, ki jo združna agitacija dosedaj ni dovolj poudarila. To je ona stran, ki izvira iz stališča in potreb strokovnih organizacij.

Za uspešno borbo strokovnih organizacij je potreben proletarijat, ki ima vsaj nekaj finančnega zaledja. Vedeti je treba, da delavec, čim bolj je finančno slab, tembolj silni na kolena pred poslodavcem.

Če vzamemo, da se ibodo odslej zbirale na ime posameznih združni članov precejšnje denarne rezerve, moramo poskrbeti strokovničarji, da bodo te rezerve pred vsem dvigale samozavest članov, kar bo za taktiko strokovnih organizacij velika pridobitev. Zamislimo se samo, koliko uspehov strokovnih organizacij pokvari prevelik strah delavcev pred brezposelnostjo. Če bo imel v bodoče delavec v svoji zadrugi par tisoč dinarjev železne rezerve (ki je sicer namenjena za starost ali smrt) bo to dejstvo njegovo kreditno sposobnost mogočno dvignilo, kar mu bo rodilo večjo samozavest, ki je najboljši zaveznik strokovne organizacije.

To so razlogi, ki nujno zahtevajo, da pri ustvarjanju teh fondov strokovne organiza-

STROKOVNI VESTNIK.

Delavstvu težke železne industrije na Jesenicah, Javorniku, Dobravi, Storah in Guštanju.

Sodelavci! Sodrugi!

Druga konferenca delegatov težke železne industrije osrednje Evrope, ki se je vršila v Brnu 20 mesecev po prvi, ki je bila v Pragi, je za nami. Poročila vseh delegatov, osobito referentov, so pokazala, da se je v teh dvajsetih mesecih po prvi konferenci položaj v težki železni industriji ogromno spremenil. Vsa ta podjetja so z vso naglico modernizirala obrate, dvignila se je produkcija do 100 odstotkov, delavske plače pa so ostale nespremenjene, v gotovih krajih so se še celo poslabšale, pri vsem tem pa je cena živlenskimi potreb-

ščinam skoro nevidno porastla, in poleg vsega narašča tudi brezposelnost, katero tudi mi v Sloveniji baš v okolici naše industrije občutimo. Na Javorniku n. pr. je tovarna sprejela na novo okoli 100 delavcev, isti dan pa se jih je zglasilo več kakor 250 iz vse gorenjske okolice.

Sodrugi! Če resno proučimo svoj položaj, spoznamo, da stojimo pred silno velikimi in nad vse težkimi nalogami. Gigantske sile in napora bo potrebno nam, vsem zaupnikom, postaviti se v bran vsem tem vidnim in nevidnim silam, ki nas hočejo pritisniti ob tla.

Povečana produkcija kot posledica racionalizacije, zahteva podjetnikov po še večji storitvi, tihi porasti cen, podražena stanovanja, narašča-

nje brezposelnosti, pritisk kmečkega proletarijata v našo industrijo, provokacijsko in nagajivo stanje vsled žoltih organizacij, sistem protekcij, »freiter«-šarže, nečuvstvo visoka in diferentnost našega kvalificiranega delavstva, izrabljanje osemurnega delavnika od kmečkega poluproletarijata, tihi črv posledic razbijakega vpliva v naši organizaciji, obubožanje in zadolžitev našega delavstva, gospodarsko, zdravstveno in moralno propadanje itd. in nad vsem tem ogromna sila kompaktnega mednarodnega kartela naših industrijev, to je le senca resničnih razmer, v katerih se nahajamo in katerim moramo pogledati brez strahu in oklevanja v obraz, ker je nepobitna resnica.

Da, mi se moramo zavedati vsega tega, zato moramo neumorno z vso nevladljivo vztrajnostjo in odločnostjo mirno in tiho do dna spoznavati vsa vprašanja, tikajoča se delavstva težke železne industrije.

Vztrajna vzgoja in razlaga, obramba in akcija tam, kjer je le mogoče, stvarna in temeljita preiskava vsakokratnega škodljivega vpliva, ki znižuje eksistenco našemu delavstvu, zahteva po boljših higijeničnih napravah po obratih, zahteva za večjo varnost življenja našega delavstva, tehnične zaščite, boj proti krutemu priganjstvu kot posledici največ nesreč in vsemu temu paralen, nevladljivo stališče zaupnikov rapram anarhični razpoložljivosti posameznikov, striktna vzgoja za najvišjo disciplino v organizaciji, to je trenutno naša naloga, ki jo moramo predhodno detajlno izvršiti vse do tedaj, da dvignemo borbeni duh in voljo v našem delavstvu za obrambo svojega golega življenja in življenja svojih številnih družinskih članov.

Sodrugi! Premislite vse to, zavedajte se povsod tam, kjer še imamo osemurni delovni čas, da je neumevanje osemurnega delavnika med

našim delavstvom vzrok, da je organizacija še prešibka, da ne more zagotoviti in ustvariti boljših življenjskih razmer našemu delavstvu.

Veliko število našega delavstva stoji cele tedne, vse praznike in nedelje v službi, nima oddiha, postaja topo za vse. Naš klic in boj pa moramo zastaviti za prosti sedmi dan v tednu in za neobhodno potrebne dopuste za oddih. Z vsemi silami se moramo boriti proti naduram, in ob vsem na vsak način poskrbeti za od pomoč brezposelnim, ki že občutno v našem naraščajo.

Sodrug! Pojdite na delo, organizirajte se, dvignite disciplino v organizaciji, odpirajte oči nevednim in indiferentnim, vaš ton v tej nalogi bodi vzgojen, vpluden in blag, skrbite za čim več vzgoje potom predavani in sestankov, kateri naj bodo strogo parlamentarni in stvarni. Neobdelana ledina leži pred nami, orodja vam ne manjka, zasadimo pluge in lopate, bogato bo poplavljen trud ob žetvi.

Povzdignimo avtoriteto in majestetičnost naše organizacije, organizacije Dela, kateri se bo moral tudi kapitalistični kartel naše industrije ukloniti. Pokonci glave, močna frekvenca naj nas veže v naši ideji, ki naj dvigne čut solidarnosti do najvišje stopnje v obrambo, za zmage in pridobitve. Proč z lenobo in brezbrzičnostjo, zavijmo uma svitli meč nad vso to temo, resnično, pojdimo na delo!

Iz krajevnih skupščin Bratovske skladnice KID na Jesenicah.

Krajevna skupščina se je vršila dne 24. marca 1929. Delegacija je bila sestavljena sledeče: SMRJ 67 delegatov. Indiferentni 7 delegatov in JSZ 12 delegatov.

Vsled svoje netačnosti so krščanski socialisti izpadli iz krajevnega odbora, ker je z njimi stvarno skupno delovanje radi njihove vedne zahrbtnosti, ki jo vsaj na Jesenicah imajo, nemogoče.

V krajevni odbor so bili izvoljeni sledeči: Jurij Jeram, Wergelj Berti, Pikon Anton, Toman Franc, Kemperle Blaž in Rekelj Anton. V nadzorni odbor pa Marčič Martin in Zorman Franc.

V vseh zadevah naj se torej, kar se tiče članov Bratovske skladnice radi Bratovske skladnice, obrača vsak na imenovane sodruge.

Dne 4. marca 1929 se je vršila prva seja krajevnega odbora in se je konstituiral sledeče: Predsednik g. dr. Maks Obersnel za podjetje in predsednik Kemperle Blaž. Predsednik nadzorstva Marčič Martin.

Bratovska skladnica bo po letošnjih volitvah delegatov tako imela stalne stike z organizacijo, ker bode sočasno, kadar bode zboroval Savezni svet, navzoča tudi vsa naša delegacija, ker so vsi delegatje SMRJ tudi člani sekcijjskih odborov. Tako bode delavstvo imelo res pravi kontakt z vsem delom Bratovske skladnice.

Organizacijski smisel je prodrl, to dokazujejo tudi volitve v Bratovsko skladnico. Mimogrede pa bodi omenjeno, da je poročilo v Sloveniji z dne 30. marca 1929 zavita nerresnica in da s. Jeram ni vmešaval nobenih političnih vprašanj na krajevni skupščini Bratovske skladnice dne 24. III., nasprotno je v imenu naše delegacije podal čisto stvarno kritiko.

Isto bodi povedano članstvu v »Pravici«, da razumemo, ako divje kozle strelja, da mora na Gorenjsko meriti; smešno je tokrat le to, da je streljal »šajbo«, ki je stala v Ljubljani, pa pri tem celo Gorenjsko falil — bimbo.

Vse to nas le navdušuje, ko vidimo, kako netačno se zaletavajo ti ljudje v nas. Naše geslo je in ostane: naprej graditi, vztrajati, po delu naj se sodi.

Delegat Bratovske skladnice.

Sekcija težke železne industrije Jesenice.

Opozorja se vse članstvo in vse funkcionarje, da naj vsak, ki tokrat še ne bi prejel po pošti lista »Delavec«, to urgira pri odsekovem blagajniku, poda svoj naslov istemu, ker kdor lista sedaj še ne bo prejel, je v glavnem sam kriv, ker ni podal naslova. Blagajniki, predvsem pa predsedniki odsekov, poskrbite za to, da se ta popoln red radi naslovov takoj upostavi. Sočasno opozarjamo na to, da se ima za vse nanovo pristopilve člane takoj na pristopni izjavi pripisati tudi natančen naslov istega, ker se lista po tovarni ne more več deliti vsled prepovedi ravnanja, med posameznike. Toraj člani in zaupniki, poskrbite za red!

Jurij Jeram, predsednik; Azman Karol, blagajnik; Toman Franc, tajnik.

Člani sekcije težke železne industrije Jesenice — Javornik, pozor!

Z dne 15. aprila je za vplačati 15. teden za leto 1929. Kdor je po 15. aprilu v zaostanku z 8. tednom, mu zapadejo članske pravice. Ker so nekateri vsled administracijskih težav v podružnici nekaj zaostali po krivdi podružnice, naj kljub temu vendar v obročih čimprej poravnajo zaostanek. Člani, skrbite za redno vplačevanje prispevkov. Kdor zaostane več kakor 8 tednov, izgubi članske pravice. Kdor zaostane 6 tednov, izgubi pravico do prejemanja lista. Čuvajte svoje članske pravice s svo-

jo dolžnostjo! Kdor je bolan, mu za dobo bolezni ni treba plačati prispevka, vendar se mora izkazati z bolniškim listom pri odsekovem blagajniku, da mu nalepi franko markice. Red je predpogoj borbene organizacije; skrbite za to, da bo red.

Ljubljana.

V nedeljo, dne 7. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne se je vršilo v dvorani Delavske zbornice člansko zborovanje ljubljanskih kovinarjev. Glasom sklepa zadnjega občnega zbora je novi odbor sestavil »Program dela«, katerega je na tem zborovanju predložil članstvu v odobritev.

Iz referata tajnika podružnice s. Jordana Franca posnemamo, da si je odbor zasnoval širok program za delo v bodočem letu. Referent predvsem opozarja na nevarnost invazije kmečkega delavstva v industrijske obrate. Ta kmečki delavec je doma preskrbljen z živili in stanovanjem ter

Pri sklepanju kolektivnih pogodb se ima vedno pred oči tudi vprašanje vajencev. Tudi za vajence se mora urediti plačilno razmerje, tako da se bo njegova plača dvigala sorazmerno z njegovim znanjem. Predvsem se ima pri sprejemu vajencev gledati na zadostno šolsko izobrazbo, ter da ne bodo zaposleni preko osem ur dnevno.

Da se vsaj deloma odpomore onim članom, ki vsled starosti ne morejo več izvrševati svojega poklica, smo si ustanovili penzijski sklad. S tem skladom je podana le inicijativa merodajnim mestom, ki naj pokaže, kako nujno potrebno je, da se starostno zavarovanje tudi za delavca začne v polni meri izvajati.

Temu referatu je sledila s strani članstva jedrnat debata, na kar je članstvo predloženo program soglasno odobrilo.

K drugi točki dnevnega reda je poročal s. Jeram, ki se je kot delegat udeležil internacionalne konference delavstva težke

imajo namen dati svoje sinove v izučenje v elektrotehnično stroko, da se obračajo po informacije na spodaj podpisano sekcijo, katere jim bo radevolje šla na roko.

S. M. R. J. Ljubljana, sekcija elektromonterjev.

RUDARJI.

Občni zbor II. skupine rudarske zadruga.

V nedeljo, dne 14. aprila t. l., se je vršil redni občni zbor II. skupine rudarske zadruga v prostorih g. A. Forte v Trbovljah, v navzočnosti 80 od 111 delegatov s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev rednega občnega zbora.
2. Prečitane zapisnika zadnjega izrednega občnega zbora z dne 15. julija 1928.
3. Odobrenje predloženega računskega zaključka za leto 1928.
4. Odobrenje predloženega proračuna za leto 1929 in sklepanje o ustanovitvi »brezposelnega fonda« (Rudarska posredovalnica dela).
5. Razno.

Prve tri točke dnevnega reda so bile sprejete brez posebnih velikih debat soglasno.

Pri 4. točki je pa pravilno naglasil načelnik Štruc, da bo sedaj vroče. Zakaj ustanovitev »brezposelnega fonda«, ki ga je dalo načelstvo že tretjič na dnevni red in to kljub temu, da je bila obvezna ustanovitev istega že na zadnjem občnem zboru odklonjena pod pritiskom delavske javnosti. Ali gotovi elementi v II. skupini so menda imeli gotov interes v predvidu, da so še kljub zadnji odklonitvi prišli znova na dnevni red s tem vprašanjem.

Vnela se je debata, v kateri se je mnogo govorilo o raznih demagogijah, in ki je ostro podčrtala miselno pojmovanje onih sodrugov, kateri vedo, da obstoji vprašanje rešitve proletarijata le v njegovi razredni zavesti sami, ne pa med onimi, ki so revolucionarji in socialisti samo na jeziku in še to samo takrat, kadar jih nobeden ne sliši in ne vidi.

Ko so videli, da je bilo vprašanje ustanovitve tega brezposelnega fonda odklonjeno z vsemi proti 7 glasovom, se je razvnela njih sovražnost do vsega, kar predstavlja organiziran proletarijat. Zahtevali so (bivši bernotovci in takozvani revolucionarji), da se odtegne prispevek Delavske zbornice in se isti da Rudarski posredovalnici. Veržili in mešali so na vse načine, pri čemur se je posebno načelnik gospod Štruc odlikoval, da bi ta predlog spravil skozi. Le objektivnosti in odločnosti zapisničarja sodr. F. Šoberja se je zahvaliti, da je prišel predlog pravilno na glasovanje, ki je pa propadel z 32 proti 31 glasovom.

Ko so videli, da so tudi tukaj propadli, so zagnali še hujšo hajko v vprašanju starostnega zavarovanja na Delavsko zbornico in neko obstoječo razredno strokovno organizacijo (mislili so Z. R. J.).

Ugotovili so, da je rudarsko zavarovanje zaširano glavno po krivdi zgornj omenjenih. Načelnik Štruc je celo začel razglašati nek pravilnik, ki da ga je Delavska zbornica poslala (kam in v kakšnem namenu, tega ni povedal) in kateri je skrajno slab. Namen načelnika in vseh ostalih destruktivnih elementov je bil predvsem očrtni Delavsko zbornico, njene funkcionarje ter strokovno organizacijo Z. R. J. Ali sodrug F. Šober jim je temeljito raztrgal krinko z obraza s tem, da je moral načelnik Štruc vprico njega izjaviti, da je ta pravilnik poslal Delavska zbornica kot obvestilo, kaj hočejo podjetniki, ne pa, da bi ona bila takega kje priporočala. Izjavil je, da na tem vprašanju ni delavstvo nič zamudilo, ker je delavska delegacija v glavnem upravnem odboru, Delavska zbornica in strokovna organizacija Z. R. J. vse storila za pravilno rešitev tega vprašanja.

Koncem koncev so sprejeli tozadevno resolucijo in izvolili 2 člansko delegacijo v osebi sodr. F. Šoberja in dr. Urnjeka, ki naj gre na ministrstvo tozadevno posredovati. Sodr. F. Šober je izvolitev odklonil z motivacijo, češ, da naj gredo tisti, ki to vprašanje bolj razumejo.

Tako je končal ta občni zbor s porazom demagogov, kateri bodo najbrž na prihodnjem občnem zboru resnejše in pametnejše razpravljali.

Mezdno gibanje rudarjev v Mežici.

Dne 4. aprila se je vršila mezdna razprava med zaupniki II. skupine rudarske zadruga, kot zastopniki delavstva in generalnim ravnanstvom »The Central European Mines, Limited« v Mežici na zahtevo zaupnikov II. skupine z dne 25. novembra 1928.

Mi se zaenkrat vzdržimo vsake kritike o uspehu ali neuspehu te razprave in to iz sledečih razlogov: 1. Ker so zaupniki II. skupine (bernotovci) v svoji spomenici izločili vse delavske zastopnike od strani Delavske zbornice ali druge strokovne organizacije. 2. Ker se je zastopnik podjetja po končani razpravi baje zahvalil zaupnikom za njih uvidenost, da so sami razpravljali s podjetjem brez vsakršnih zmanjnih zastopnikov. 3. Ker hočemo, da tista večina tamošnjega delavstva, ki se danes slepo sledi gotovim ljudem, na svoji lastni koži, na svojem vsakdanjem kruhu spozna, katere pogodbe je bila boljša, ali tista, ki jo je organizirano delavstvo postavilo, ali bo sedaj tista, ki jo je izvajala neorganizirana masa, s pohvalo podjetnika.

Trbovlje.

Že zadnjič smo poročali o brezobzirnem postopanju napram delavstvu zmanjega obratnega vodje inž. Vidra. Sedaj pa doznavamo, da je petim družinam odpovedal rud. stanovanja iz razloga, ker baje ne držijo dovolj snažnost. Mi absolutno nismo proti, da se zahteva red in čistota po stanovanjih. Ali vsekakor mora biti tudi tukaj

Ali si že, sodrug in sodružica, član? Ako še nisi, oglasi se takoj pri svojem zaupniku in se vpiši! Zaupniki-poverjeniki! Ali ste že vse sodruge in sodružice včlanili? Vsak sodrug in sodružica morata biti člana „Cankarjeve družbe“, to zahteva Vaš delavski ponos, Vaša delavska čast in Vaša zavednost. Pokažimo vsem, koliko nas je, kdo smo in kakšni smo! Živela „Cankarjeva družba“!

porablja svoj zaslužek le za obleko in zabave. Iz tega razloga je ta kmečki proletarijat za organizacijo indiferenten, ker njegova eksistenca ni odvisna od vsakdanjega zaslužka. V svoji nezavednosti ruši ta proletarijat pridobitve, ki si jih je organizirani industrijski delavec tekom dolgih borb priboril s tem, da se ponuja podjetnikom v delo pod cenejšimi pogoji, kakor pa to industrijski delavec more.

Da se obvaruje industrijski delavec pred to nevarnostjo, mora članstvo stremeti za tem, da se podjetniki v kolektivni pogodbi zavežejo sprejemati in odpustiti delavce le sporazumno z organizacijo. Onim podjetjem, ki bi takih dogovorov ne hotela sprejeti, ali ki bi briskirala že take obstoječe dogovore, je naloga organizacije, da odvzame tem podjetjem vse prvostvorne kvalifikirane moči in jih zaposli tam, kjer se ti dogovori respektirajo.

Nadalje prikazuje referent umazano konkurenco malih obrtnikov napram industrijskim obratom. Da je mogoča ta umazana konkurenca s strani malega obrtnika, se brezmejno izkorišča vajenca. Mnogi obrtniki zaposlujejo na 1 pomočnika po pet do šest vajencev, kar ustvarja hiperprodukcijo na delovnem trgu. Ljubljanska Borza dela izkazuje v svojih poročilih veliko število brezposelnih ključavničarjev in kovačev, ki nosijo ime, da so se te profesije izučili, faktilno so pa kot vajenci morali opravljati najnižja dela pri svojih mojstvih. Za plačilo svoje triletnje ilake so prejeli učno spričevalo, vendar so pa nesposobni za izvrševanje svojega poklica.

železne industrije, katere se je vršila 2. in 3. marca t. l. v Brnu. S. Jeram je v svojem poročilu pokazal, kako dobro organizacijo so si zgradili podjetniki, včlanjeni v Srednjeevropskem kartelu težke železne industrije. Oni imajo danes monopol na svoje izdelke. Oni ne samo da diktirajo cene teh izdelkov obrtniku in kmetu, ampak začeli so diktirati cene tudi vladam v posameznih državah. Ako delavstvo hoče kdaj doseči svoj cilj mora po njihovem vzgledu postaviti tudi svoje organizacije. Organizacije dela morajo biti postavljene preko mej narodnosti, preko državnih mej in preko mej verskega naziranja.

Srednjeevropski kartel težke železne industrije ima v svojem programu izprežati iz delavca čim večjo storilnost za čim manjšo plačilo, da bo njim ostal čim večji profit. Nasproti pa ima postaviti proti tudi delavstvo svoj veto, čim najkrajši delovni čas, zahteva za boljši zaslužek.

Navzoči sodrugji so z zanimanjem sledili poročevalcu, ter mu ob koncu priredili buren aplavz.

Ob zaključku je s. predsednik apeliral na navzoče članstvo, da s svojim sodelovanjem pripomore do uresničenja programa, ki si ga je odbor zadal.

Elektromonterji.

S. M. R. J. Ljubljana, Sekcija elektromonterjev, je izdala na vse one, ki se imajo namen izučiti v elektrotehnični stroki, sledeči odklic:

Z ozirom na veliko brezposelnost opozarja podpisana sekcija vse starše, kateri

meja možnosti in nikakor ne gre, da se vsled malenkosti delavcu kar stanovanje odpove. Najprej bi naj družba dala delavstvu dovoljna stanovanja in dovoljno plačo, da bi si mogel delavec potrebno nabaviti, in še le potem bi imela pravico zahtevati večjo čistoto po stanovanjih. K temu se še povrnemo.

Pa zakaj se ne organizirajo rudarji?

Oprosti, sodrug urednik! Že nad desetletja sem član naše razredne strokovne organizacije rudarjev Z. R. J. Ali vidim, da ona kljub svojemu trudu od strani nas vseh ne napreduje tako, kakor bi bilo to v interesu delavstva samega žeteli. Ne samo, da zasledujem pazno aktivnost in taktiko vodstva samega, temveč tudi dobro razmišljanje pisavo naših delavskih časopisov, posebno naš strokovni list »Delavec«. Koliko podučnega, vzgojnega se tam čita. Izgledati bi moralo, da vsaj tisti, ki so člani in to čitajo, da morajo cel svet pridobiti. Ali žal, temu ni takol! Misli si boš, da mi vsi nič ne delamo in nič ne agitiramo za organizacijo. Priznati moram, da je deloma tvoje mišljenje pravilno. Veliko število je takozvanih mrtvih članov, kateri nimajo nikdar časa priti na sestanek ali shod, ja kaj še, da bi list »Delavec« prečitali. Dopolne mu ga blagajnik izroči, popoldne pa že prinese na šit svoj kruh zavrt v njem. Če ga vprašam, ali je kaj čital, se navadno odreže, da ni imel časa. Tak član, ki se ne zanima za ničesar, mu je najhujše to, kadar pride blagajnik k njemu po prispevke. Takrat vse napake svoje lastne organizacije vidi, samo svoje ne in gorje se blagajniku, če še pri takem članu žena hlače nosi. Takla je trnjeva pot organizacij pri takozvanih mrtvih članih. Edino razveseljivo dejstvo postaja pri tem, da se število teh vedno znižuje in prevladuje aktivnost zavednejših.

Kar je pa nas odločnih, ki se zavedamo, kaj je organizacija in zakaj nam je potrebna, pa vršimo naše propagandno delo neumorno. Ali tukaj trkam ob skale človeške nezavednosti. Tukaj se vrši borba med lučjo in temo do skrajnosti. Vseposvoda, kjer koli pridemo v stik z njimi, jim razlagamo potrebo organizacije. Pri tej priliki je ta neorganizirani tako »kajati« (razumem), da vse napake voditeljev in organizacije gotovo za pol stoletja nazaj pozna. Ko se mu pa stavi konkretno vprašanje dokaza, takrat se pa zvija kakor kača, če ji na glavo stopiš. Koncem koncev pa le prizna, da bi bilo potreba se organizirati; ko bi šli vsi v organizacijo, bi ista tudi kaj naredila. Pa če sta že tako daleč, da bi morebiti le pristopil v organizacijo, pa se mu pove, da bo moral prispevek plačati, takrat je pa vsega konec. Takrat pa pravi, da mu še za mleko ne preostane in za kakšen pol literček pa tudi mora imeti. Take so težave z nezavednimi.

Sedaj pa vzamem še ene na piko in to so pa taki, ki jim je organizacija direktno trn v peti. To so pa vsi tisti pazniki, priliznjenci, ki mislijo, da bodo s prilizovanjem višjim dospel do priganjskih mest, ali pa bodo, če bodo samo čez organizirane zabavljali, prišli do boljših delovnih mest. Njih zvesti tovariši so tisti »razumneži«, ki so jim vse organizacije »pre gmajna« (premaševredne) in ki jim ne gre za ničesar drugega, kakor da bi moč in dan »überšhte« delali. Zopet drugi so takozvani »rajserije«, s katerimi dela družba propagando za takozvani »Spitzenverdienst«. Ti so pa bogati, tem pa tudi organizacija ni potrebna. Za temi še pridejo takozvani veseljaki, ki imajo edino veselje v tem, da kar v 14 dneh zaslužijo, v par dneh po grlu poženejo. Ti so pri »bitih« organizirani.

Vidiš, sodrug urednik, sedaj sem ti nekoliko navedel vzroke, zakaj mi rudarji organizacijsko ne napredujemo tako kot si to jaz želim. Težko je to za nas zavedne, ki moramo trpeti zaradi nezavednih ali kljub temu bomo vršili naše vzvišeno delo naprej, dokler ne zmagamo razum nad nerazumom tudi med rudarji. — Rudar.

Pripomba uredništva: Kaj pa tisti, ki imajo v ustah vse polno revolucionarnih besed in stisnjene pesti v hlačenem žepu? Zakaj pa tisti niso strokovno organizirani? Ali tudi zato ne, ker treba članarino plačati? In pa zato, ker mora organizirani dejansko stati v prvih vrstah razredne fronte? Kolikor poznam rudarske revije, posebno Trbovlje, je tam precej take kvalitete »razrednozavednih borcev«.

ŽIVILCI.

Mesarji Ljubljana.

Precej pozno smo se zbrali mesarski pomočniki in pričeli razmišljati o svojem položaju. Mnogo smo zamudili. Vendar je še čas, da s stvarnim delom nadoknadimo zamujeno. Preteklost nam kaže, da je naše dosedanje patrijarhalno življenje vse prej kot življenje človeka v dvajsetem stoletju. Za vzgled naj nam služijo stroke, katere so si znale upostaviti svoje strokovne organizacije, potem katerih si že desetletja enkrat z večjim, drugič z manjšim uspehom — kakršna je pač moč in zavednost članstva — zboljšujejo svoj gnotni položaj. Poleg tega si je delavstvo potom svojih strokovnih organizacij znalo zgraditi tudi svojo kulturno organizacijo. Najprej je to delalo z raznimi odseki, in končno si je upostavilo danes že močno delavsko kulturno organizacijo »Svoboda«, katera nudi našemu delavstvu možnost za izobrazbo, in katera je nam sila potrebna. Žal, da smo mi izgubili toliko časa in nismo k temu velikemu delu direktno prispevali. Posledice občutimo prav temeljito v tem, četudi stremimo za izobrazbo, da se isti ne moremo posvetiti, ker nam ne dopušča čas, zakaj mesarski pomočnik nima ure pri delu! Treba je, da pričneš pred zoro in končaš, kadar ti dela zmanjka. Nikdo te ne vpraša, imaš li kake svoje potrebe, te li ne mika duševna hrana? Zakaj delodajalcu je vedno bolj po volji, kolikor manj izobražen je delavec, toliko

lažje ga izrablja za svojo korist. Tvoja bočnost ga ne briga! Zato je pa treba, da se za isto pobrigamo mi sami, in sicer na ta način, da si svojo strokovno organizacijo pojačamo in raztegnemo na vso Slovenijo, da si združeni, složni, močni, zboljšamo svoj gnotni položaj in da se dvignemo kulturno. Bodimo člani »Svobode«, da zamožemo ostalemu delavstvu pomagati, da dosežemo skupni in končni cilj!

Zato na delo, sodrug!

Živilci.

* Kakor v vseh strokah, tako vlada tudi v pekovski in mesarski velika nadprodukcija delovnih moči. Razumljivo je potem, da si pomočniki medsebojno konkurirajo, si s tem znižujejo plače, podaljšujejo delovni čas in s tem ustvarjajo sovražno razpoloženje med seboj. Da se temu odpmore, bi bilo vsekakor treba omejiti vajence. To ni potrebno le vsled položaja pomočnikov, temveč je predvsem v interesu dobrega obrtnega naraščaja, kajti z nadprodukcijo delovnih moči pada dobra kvalifikacija. To se čuti posebno pri najmlajših pekovskih pomočnikih, katerih posamezni je sicer po komisiji spoznan za pomočnika, a se v resnici — ako ima izredno srečo, da sploh dobi službo — prične šele tedaj učiti in si — ako je potrpečljiv mojster in ostali pomočniki — pridobi to, kar bi si moral za časa vajeniške dobe. Večji del teh pomočnikov pa, ki nimajo sreče, skušajo dobiti zaposlenje pri zidarjih, na železnici i. dr.

Da to čutijo tudi mojstri, je razvidno iz tega, ker delajo na svojih sestankih tozadevno dobre sklepe, ki so pa brez vsake logike z njihovo prakso. Nr. pr.: nešteto krat so sklenili, tako peki kot mesarji: »da je in mora biti v interesu dobrega obrtnega naraščaja, da se vajenci svoje obrti dohro izučijo, zato mora trajati učna doba najmanj tri do štiri leta. Vajenci se smejo uporabljati le za strokovno delo. Vajencu mora dati mojster poleg strokovnega znanja tudi dobro splošno vzgojo. Mojstru, ki nima pogojev, da izučni in da vajencu zadostno strokovno znanje, se vajence odvzame.«

To so sklepi, poštene in razumni, le ako bi se gospodje istih tudi držali. Toda, kako si naj vajenci pridobijo potrebno strokovno znanje in dobro vzgojo, ako vidiš tako pekovskega kot mesarskega vajenca stalno na cesti s kolesom in pekarji, ali košem na rami, ali pa s cizo, polno kruha ali mesa. To se prične zjutraj ob štirih in traja zvečer do osmih. Mesarski vajenec najde med tem še kake vampe »za pučati« in polno domačega hlapčevskega dela. Koliko mu ostane časa za strokovno znanje, gospodje?

Se bolj kot mesarski, pa so prizadeti pekovski vajenci! Kakor rečeno, je od ranega jutra do pozne noči s košem na cesti. Vmes opravlja, kot mesarski, razna domača dela (ponekod nadomestuje pestunjo in posega tudi v gospodinjstvo), od osme do dvanajste ure zvečer pa ima odmerjen čas za spanje, kajti zadnji čas ob dvanajstih se prične delo v pekarnah, in dasi je po zakonu zaposlitev mladoletnih vajencev po noči prepovedana, mojstri na to živijo, ker je pač treba, da se vajenec »kaj nauči«. Toda, kaj naj se ubogi vrag nauči, ko pa je zaspan, da ne najde niti robca niti pljuvalnika.

Skrajni čas je, da izda ministristvo socialne politike specialni zakon o vajencih, v katerem se pred vsem določi: 1. Preden se sprejme vajenec v uk, se mora zdravniško preiskati (veliko županstvo je to že ukrenilo), je li sposoben za namenjeno obrt in se prepričati o njegovem zdravju. Bolne vajence se ne sme sprejeti v uk. Za vajence mora brezpogojno veljati osemurnik, nedeljski in nočni počitek; za kršitev naj se določi stroga kazen. Določi naj se zakonita minimalna plača procentualno od plače že izučeneza pomočnika, ki naj se po trajanju učne dobe vajenca letno zvišuje.

Vajeniške obrtno-nadaljevalne šole se morajo organizirati kot sestavni del osnovnih, meščanskih ali srednjetečničnih šol.

Vajeniški pouk se sme vršiti le ob delavnikih med rednimi delovnimi urami, nikakor pa ne ob nedeljah ali večerih.

Inspekcijam dela naj se naroči vršiti strogo kontrolo, osobito glede delovnega časa.

Učna doba vsakega vajenca mora trajati najmanj 3 leta.

Z ozirom na željo po dobrem obrtniškem naraščaju, naj se uzakoni naslednji ključ za sprejemanje vajencev:

1. Mojster brez ali do treh pomočnikov sme zaposliti največ enega vajenca;

2. mojster do šest pomočnikov dva vajenca;

3. mojster nad šest pomočnikov tri vajence, da se vsled zelo velike brezposelnosti v posameznih strokah za gotov čas vajence sploh zabrani — kar imajo določiti v poštevi prihajajoče strokovne organizacije.

Delavska zbornica in Državna borza dela.

Zdravniške preiskave vajencev.

Na predlog Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, je Veliki župan ljubljanske oblasti odredil, da se morajo vsi vajenci pred vstopom v učno razmerje zdravniško preiskati. Te preiskave vršijo brezplačno zdravniki Okrožnega urada, pri katerih se morejo vajenci zgledati z vprašalno polo. Izstavljeno po bodočem mojstru (delodajalcu). Potrebne vprašalne pole se dobijo proti plačilu 1 Din pri vseh prodajalcih škrovin OUZD. Spričevala so kolka prosta.

Vsi mojstri in starši vajencev se vabijo, da navedeno odločbo Velikega župana v lastnem interesu vpoštevajo. Vprašanje zdravniških preiskav vajencev pred vstopom v učno dobo je splošne važnosti, ker se na ta način utrdi telesna in po možnosti tudi duševna sposobnost za izbrani poklic. Ob enem se v danih slučajih prepreči okuževanje družine obrtnika potom tuberkuloznih vajencev.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Podružnica Medvode.

Naša podružnica je imela dne 7. t. m. svoj redni letni občni zbor. Po poročilih, katere so podali: predsednik, tajnik, blagajnik in kontrola, je bilo razvidno, da podružnica redno posluje, je agilna ter se je nadejati, da bo tudi na članstvu porastla. Podružnični odbor in zaupniki so v prošlem letu pokazali polno aktivnost v vseh vprašanih, tičočih se delavstva v tovarni in izven nje. Oblastni tajnik Jakomin je podal pregledno poročilo o poslovanju podružnice v Sloveniji ter povdral najvažnejše naloge, katere je treba strokovnim organizacijam izvršiti. Pozval je sodruge, da se vpišejo vsi v »Cankarjevo družbo«.

V odbor so bili izvoljeni naslednji sodruzi: predsednik: Franc Narobe, podpredsednik: Tehovnik Ivan, tajnik: Carman Iv., blagajnik: Krmelj Jakob. Odbornika: Mrak Franc in Narobe Franciska. Namestniki: Poštšek Avgust, Ribič Franc. Kontrola: Čestnovar Jože in Kosec Franc.

Podružnica Maribor.

Naša podružnica razvija živahno delovanje za zboljšanje ekonomskega položaja delavstva in razumljivo, delavstvo to viden, pristopa številno v našo strokovno organizacijo, kar seveda ni vseč gotovim »Marpurgarjem«. (Toda o tem na drugem mestu.)

Dne 13. t. m. se je vršila lepo obiskana konferenca odborovih sekcij in podružnične odbora. Sodr. Dvofak je poročal o delu, s katerim se je zadnje tedne bavilo podružnično vodstvo, in sicer s kolektivnimi pogodbami za vsa podjetja mariborske mestne občine. Tako so se izdelali predlogi pogodb za: pogrebni zavod, plinaro, električno podjetje, gradbeni in stavbeni urad, avtobus-podjetje in za vodovod. Vsi predlogi so predloženi v smislu okvirne pogodbe in bo v kratkem prišlo do razprav ter bo tako končno dolgotrajno mezdno gibanje občinskih delavcev zaključeno. Predsednik Saveza s. Haramina je lepo obrazložil pomen 8 urnika za delavstvo, njegov historijat ter borbe in akcije zadnjega časa za ohranitev 8 urnega delavnika. Njegovemu izjavljanju je sledilo živahno odobravanje. Oblastni tajnik Jakomin je poročal o položaju delavstva in stanju strokovnih organizacij. Poročilo so vzel navzoči z zadovoljstvom na znanje. H koncu se je pozvalo člane, da naj bodo tudi člani kulturne organizacije »Svobode« in »Cankarjeve družbe«.

Ob pozivu soodr. Čeha na vztrajno delovanje za povzdigo strokovnih organizacij, se je lepo uspela konferenca zaključila.

Za drugi dan, dne 14. t. m., pa je podružnica sklicala dva shoda. Shod za delavke tekstilnih tovarni se je vršil v Gambirnovi dvorani ter sta poročala ss. Eržen in Pelikan. Shod je bil dobro obiskan.

Ob istem času se je vršilo zborovanje opekarških delavcev v Lajtezperku. Shoda se je udeležilo korporativno vse delavstvo poznane »Dervuškov« opekarne. Razpravljalo se je o razmerah v tej tovarni, s katerimi ima delavstvo, organizacija in oblast precej sinosti, toda delavstvo, organizirano, si bo vpostavilo red.

O položaju delavstva in potrebi strokovne organizacije so poročali ss. Jakomin, Čeh in Dvofak. Bilo je to lepo zborovanje in si takih želimo še več. Organizirano delavstvo mariborske podružnice razvija uspešno svoje delovanje in nas škodoželjno kritikarjenje nasprotnikov k temu koristnemu delovanju le vzpodbuja.

Podružnica v Šoštanj.

Je imela dne 7. t. m. svoj redni letni občni zbor. Iz poročil funkcionarjev o delovanju podružnice v pretečenem letu je bilo razvidno, da je vključ vsem težavam vršila svoje naloge vzorno in vedno stala na braniku težko priborjenih pravic. Vendar so razmere marsikdaj bile lažje, kakor organizacijska moč ter zavednost delavstva. Naj se delavstvo nauči iz tega križevga pota preko »Kavčarjev«, da »Vstajanje« pride, da pa je poprej treba premagati smrt in trohno.

V odbor so bili izvoljeni naslednji sodruzi: Vinko Zajc, predsednik; Ivan Melanček, podpredsednik; Mihael Melanček, tajnik; Franc Hleb, blagajnik; Jože Vouk, namestnik; Jurij Povše, blagajnikov namestnik. Nadzorstvo: Valentin Koželj in Martin Srebre.

Ker vemo, da bodo izvoljeni sodruzi šli s požrtvovalnostjo in ljubeznijo na delo za plemenitost, jim v novem poslovnem letu želimo čim več uspeha!

Maribor.

Člankar pri »Jugoslovanski strokovni zvezi« je v »Delavski Pravici« 21. marca 1929 pod naslovom »Razredni boj« napisal dolgo klobaso, iz katere se mora vsak pristaš te zveze prepričati, videč naše delo za delavstvo in primerjajoč ga z delom tajnika »Jugoslovanske strokovne zveze«, da v taki zvezi res ni koristi in interesa biti še dalje član.

Ni moj namen, spuščati se v polemiko in v podrobnosti tega članka, ker tudi nimam zato časa in sem s svojimi sodelavci in sodruzi zavzet z izgotovitvijo kolektivnih pogodb za vsa občinska podjetja, ker itak vsak delavec, ki malo zna misliti, kakor sem že zgoraj omenil, ve, kakšno korist mu daje, biti član »Jugoslovanske strokovne zveze« v ožgled vsega njenega delovanja. Vendar moram sledeče odgovoriti:

Člankar »jamra« namreč o nekakšnih socialističnih demagogijah, ki ne zna ničesar ustvarjati (klerikalizem pa je mnogo ustvaril!), nego samo podirati, kar so drugi (?) z velikim trudom ustvarili in da delavsko maso držijo v žanhu. Podtrži smo baje eno organizacijo za drugo (če je v korist

kapitalistom, kaj pa delati z njo). V tkalnici Doktor in drug ste z mezdinim gibanjem poučili delavke, da je le prava organizirana moč pogoj zboljšanja delavskega položaja. Isto se je zgodilo s paromlinom Franz in sinovi ter z opekarino Dewuschek.

Res je, vaše mezdno gibanje je bilo zares pomembno, zakaj delavke so se takoj po tistem »uspešnem« vašem mezdinim gibanju včlanile v našo organizacijo. Na svoji koži so občutile, da je med strokovno organizacijo — buferom — in razredno strokovno organizacijo velik razloček.

V paromlinu, v katerem sem bil takrat tudi jaz zaposlen, ste imeli 16 članov. Zaposlenih nas je pa bilo 90 delavcev in delavk. Tudi teh 16 vas je pustilo, ker niste hoteli zahtevati, da se plače zboljšajo, dasi so bili delavci v paromlinu najslabše plačani. Ako bi vi samo takrat pokazali voljo, bi lahko organizirali dve tretjini vsega delavstva. Seveda, če pridejo funkcionarji na obiske k podjetniku, a ne k delavcu, ni mogoče organizacije vzdržati in »socialistični demagogi« imajo prav, če posvetijo na njo z žarki razrednega boja, da se raztope kot sneg.

V opekarini Derwuschek, pravite, ste 1924. leta imeli organizacijo? Ah, ah... ko so delavci iz opekarne lani ob Binkoštih zastražkali, so to morali storiti iz obupa, ker ni nobene bilo v tisti opekarini. Nobene organizacije. Stavka je trajala tri dni in prišli so k nam, da jim pomoremo. Storišmo in stavko končali s tem, da se je sklenila kolektivna pogodba. In zagrabili smo z vso močjo zakona ter so oblasti morale komisijončno ugotoviti škandalozne higijenske razmere v barakah, kjer ti zares sestradani in v največji nevarnosti živeli delavci prebivajo.

Kje ste bili vi ves čas od 24. leta in tako naprej, da tega niste »mogli« videti?

Jasno je vsem in vsakemu, kaj ste vi. Ko smo mi delali kolektivne pogodbe z občinskimi podjetji, da se delavstvu zboljša vsaj nekoliko njegov mizerni položaj, ste vi obdržali predavanja o Marsu in je bil za vas in vaše člane — po vaših mislih — namreč — Mars važnejša točka proletarskega vprašanja, kakor kolektivne pogodbe.

Povedal sem v kratkem dovolj. Če pa boste hoteli, povem lahko še več.

Ivan Dvoršak, tajnik podružnice Splošne delavske zveze v Mariboru.

Delavski spomini. Pred očmi nam je živa slika proslave in manifestacijskega spreveda v Šoštanju, ko je bil Prvega maja leta 1919. prvikrat praznovan delavski praznik. Tako bo letos ob enem tudi desetletnica, odkar praznuje naše delavstvo v Šoštanju svoj delavski praznik. Takrat, 1919. leta, se je živo pripravljalo praznovanje. Vozila so se v mesto velikanska drevesa, ki so bila nato postavljena, z rdečimi zastavami na vrhu. Demar za kritje stroškov se je zbral z lahkoto in tudi društvena zastava se je kupila. Na predvečer so pokali strelji iz topov in ves drugi dan, da je odmevalo čez hribe in doline. Prvega maja se je že pred sedmo uro zjutraj začelo zbirati delavstvo a ob osmih je bil Šoštanj poln delavk in delavcev. Začel se je sprevod iz mesta proti vasi Družmirji. Do tja je prišel sprevod rudarjev, tudi z zastavo. Vršil se je slavnostni poudar. Nato se je nadaljeval sprevod, dolg 2 km, peterostopno, proti Velenju, kjer je bil pripravljen oder za govornike. Govornik, rudar iz Velenja, je razložil pomen praznovanja Prvega maja — da praznuje proletarijat danes po vsem svetu pregled svojih vrst, simbol svoje solidarnosti in internacionalne moči.

Tako je bilo pred desetimi leti.

O, tudi letos ga bomo praznovali. Zveza usnjarskih delavcev skupno z ostalimi društvi ga bo praznovala, kakor ji bo mogoče, a zavedno in svečano. Zato vam kličejo, delavke in delavci iz mesta in okolice, iz vse Saleške doline, pokažite letos to, kar smo pokazali pred desetimi leti. Ne pijančujmo! — Mednarodna ljubezen in zavednost naj procvita in venča naš delavski praznik. Šoštanjki delavci.

LESNI DELAVCI.

Podružnica ljubljanskih mizarjev.

Je imela svoj mesečni shod v nedeljo, 14. tm.

Shod je otvoril podružnični predsednik s. Bricej ter v kratkem podal sklepe podružnice, ki so bili izvršeni tokom sej. Obvešča vse člane, da se bo odslej vršilo delžurstvo s strani podružnice in centrale ob nedeljah in praznikih in bo vsak član lahko prejel takoj potrebne informacije. Dalje je sklenil podružnični odbor obvestiti vse člane, da v slučaju, če išče član kake izredne podpore, naj napravi vsak pismeno prošnjo, ker bo odbor le na podlagi pismenih prošnji sklepal o podelitvi podpore.

Sodrug blagajnik je podal ob enem tudi poročilo blagajne za mesec marc. Vzelo se je na znanje.

Živahno se je razvila debata k 2. točki dnevnega reda: razmerje Produktivne zadruge ljubljanskih mizarjev napram organizaciji ljubljanskih mizarjev v splošnem. Ker se kljub mnogim debatam ni prišlo do končnega zaključka, se je sklenilo, da razčistijo vprašanje na skupnem sestanku zastopniki Zadruge in organizacije. Članstvo se bo o tem naknadno obvestilo na drugem mesečnem shodu.

Priporočljivo bi bilo, da bi se zbrali ljubljanski mizarji 1. maja ter napravili skupen popoldanski izlet v St. Vid, v kraj, kjer dela toliko naših sotrpinov. Pokazati bi bilo treba, da se naj tudi zavedo in naj pristopijo v naše vrste. Zbirališče bi naj bilo pred pivovarno »Union«.

Shod je zaključil predsednik s tem sklepom.

Avstralijsa se priključuje internacionalni lesnih delavcev. Strokovna internacionala poroča, da se je federacija zvez delavcev

pohištva v Avstraliji s 1. januarjem 1929 priključila internacionalni uniji lesnih delavcev. Članstvo federacije, med katerim je visok odstotek kvalificiranih delavcev, šteje okroglo 9000. — Vedno več avstralskih strokovnih organizacij priznava vrednost internacionalnega skupnega dela!

OBLAČILNI DELAVCI.

KROJAČI, POZOR!

Blagajnik sprejema prispevke v društvenem lokalu v Delavski zbornici, vhod iz Miklošičeve ceste (zadnja vrata), I. nadstropje (Strokovna komisija), vsako soboto od 7.—9. ure zvečer.

NIKDO V BEOGRAD

Uprava oficirske nabavljalne zadrage v Beogradu je te dni odpovedala 14 dnevno pomočnikov tarifo in jo hoče znižati za 30 odstotkov in več. Naj nikdo od krojačev ne potuje za delom v Beograd, dokler se to mezdno gibanje ne konča.

II. redni letni občni zbor ljubljanske podružnice oblačilnih delavcev.

V nedeljo, dne 14. aprila t. l., se je vršil občni zbor ljubljanske podružnice ob polnoštevni udeležbi, katere je pokazala zanimanje članstva do svoje organizacije.

Predsednik otvori občni zbor, pozdravi navzoče ter se spominja umrlih članov Valentinu Škofa in A. Jonkeja. Članstvo ju počasti z dvigom raz sedežev. Preide se na dnevni red.

Po čitanju zapisnika so bila dana poročila odbora, preizkuševalne in paritetne komisije. Iz poročila je bilo razvidno, da je imel odbor vsled skrajno slabe konjunktore in drugih zaprek težko delo. Vajencev je bilo pri preizkušnji oproščenih 39, in sicer njih kvalifikacija ni bila posebno razveseljujoča, šivilj je bilo oproščenih ogromno število 75, kar jim povzroča skrb za njihovo bodočnost; šivilj za belo perilo je bilo oproščenih 8, nadalje 19 modistinj in 1 krznar. Paritetna komisija je skupno z Delavsko zbornico posredovala v 2 slučajih, in to pri stavki obojba tvrde in »Elite« in »Drago Schwab«. Blagajniško poročilo je bilo sprejeto na znanje in blagajniku za njegovo vestno delovanje izglasovan soglasni absolutorij.

Pri volitvi odbora se je izvolil odbor, v katerega ima članstvo zaupanje, da bo deloval v polni uspeh splošnosti. Posebno paznjo so člani posvetili paritetni komisiji ter so se izvolili 4 stari člani, ki so popolnoma verzirani v vseh posameznostih krojaških komadov. V komisijo za preizkušnjo vajencev sta se izvolila ss. Gorenc Slavko in Jekovec Lovro.

Izvolili so se tudi zaupniki posameznih delavnic. K točki naš položaj se je vnela precejšnja debata. Posebno pa je občni zbor razmotril o osnutku nove uredbe o delovnem času. Občni zbor konstatira, da bi vpejla nadozemnega delovnega časa v naši stroki strahovito vplivala na brezposelnost, ker že pri sedanjem 8 urnem času niso polno zaposleni vsi pomočniki in to v seziji, izven sezone pa je polno zaposlenih komaj 20% vseh pomočnikov, kar bi pa v nasprotnem slučaju bilo še veliko slabše. Pozvalo se je članstvo, da se kolektivne pogodbe striktno drži v vseh točkah. Debatiralo se je tudi o konkurenci in o konfekciji po meri, katero vpeljujejo gotove tvrdke.

K točki razno se je pozvalo članstvo k pristopu v Delavsko telovadno in kulturno zvezo »Svoboda« ter za vpis v »Cankarjevo družbo«. Sklenilo se je, da tudi letos — kakor druga leta in kot to predvideva kolektivna pogodba — počiva delo na dan Prvega maja, ter se napravi popoldanski izlet v okolico.

S tem je bil občni zbor zaključen. Članstvo pa pozivamo, da se vsakega sestanka organizacije udeleži v tako polni udeležbi.

Sklenitev minimalnih plač za Južno Afriko.

Z dnem 1. aprila stopijo v vseh večjih mestih Južne Afrike v veljavo minimalne plače za krojače po meri, katere je sklenil Savez oblačilnih delavcev za Južno Afriko z delodajalci pri delavskemu uradu. Plače so minimalne in ne sme nikdo prejemanj manjše plače. Te plače znašajo:

Samostojni delavci:
Pri krojačevalec I. razr. tedensko L 5. 15.0
Din 1.552.—; II. raz. tedensko L 3. 15.0 = Din 1.046.—.

Krojači za velike kose L 3. 15.0 = Din 911.—; za male kose L 3. 0.0 = Din 810.— (strojni delavci, likarji, pripravljalec).

Mladostni delavci in vajenci.

Vajeniška doba traja 3 leta in dobijo plačo prvo polletje tedensko L 0.17.6 = Din 236.—, katere se zvišuje polletno in pride 6 polletje na L 2. 5.0 = Din 607.—. Mladostni delavci do 2 leti po izučenju, dokler ne postanejo samostojni, prejemajo minimalno plačo L 3. 3.0 tedensko.

Krojačice pa prejemajo tedensko plačo od L 4. 0.0 do L 2. 0.0 = Din 1080.— do Din 540.—.

Delovni čas znaša 48 ur tedensko. Delavnice morajo biti čiste in svetle, ter vsake tri mesece preiskane po inšpektorju dela. Ta pogodba bo v veljavi 2 leti.

Tovarnar Fr. Derwuschek pred sodiščem.

Sodba 5000 Din. — Zadoščenje delavskim zaupnikom.

V opekarni Frana Derwuschka v Lajteršperku vladajo tako žalostne socialne razmere, kot morda v nobeni drugi tovarni. Delavstvo ima tam izredno težko delo in se že leta bori s svojim delodajalcem Fr. Derwuschkom za zboljšanje nizkih mezd.

Kljub težavnim razmeram pa je tamošnje delavstvo šele leta 1922. spoznalo, da je edino v organizaciji njegova moč in boljša bodočnost. Tedaj so se delavci g. Fr. Derwuschka organizirali in tudi dosegli kolektivno pogodbo in trenutno zboljšanje položaja. Delavska organizacija pa je bila gosp. Derwuschku trn v peti in takoj naslednje leto je odpustil vse delavske zaupnike in par let je bilo delavstvo v tej tovarni zopet brez organizacije in brez zaupnikov.

Šele lansko leto so se delavci opekarni zopet vzdramili in zahtevali svoje človeške pravice. Tovarnar Derwuschek pa je ob pričetku lanske sezone celo znižal mezde in se

razum, s katerim priznava delavske zaupnike in organizacijo, priznava prejšnje mezde in se zavezuje, da ne bo sklepal nove pogodbe brez sporazuma z delavskimi zaupniki in inspekcijo dela. To je še gospod Derwuschek podpisal koncem oktobra 1928, toda že ob novem letu je odpovedal službo dvema zaupnikom, Francu Kranerju in Alojziju Došlerju, katerima je odpovedal tudi stanovanje. Ko sta se ta pritožila radi nezakonitega odpusta na inspekcijo dela, je g. Derwuschek še pisal na inspekcijo dela žaljivo pismo, da sta baje Fran Kraner in Alojzij Došler renitentnega značaja in da meji njuno delo na komunizem.

Delavska zaupnika Kraner in Došler sta vložila proti stanovanjski odpovedi svoje ugovore in še tisti pravdi tečeta, zaupnika pa seve še stanujeta v stanovanjih Derwuschka. Radi žalitev v pismu na inspekcijo dela pa sta vložila Kraner in Došler po svojem zastopniku dr. Reismanu tožbo radi žaljenja časti proti Derwuschku. V torek, dne 16. aprila, se je vršila v teh tožbah že druga razprava proti Derwuschku, ki je trajala cele tri ure. Kakor v to-

»Hauptkrakelerji — kerlici s krofi.«

Kako se zna bogati tovarnar celo na sodnji obnašati, je pokazal gospod Derwuschek s tem, da je začel med razpravo delavskega zaupnika zmerjati, da sta »Hauptkrakelerji« in če bi bil mlajši, bi baje takšnega kerlica pograbil pri krofu in ga vrgel skozi okno itd. Tisti, ki delavstvo brani pred kršenjem pogodbe in ga zastopa v boju za pravice, je torej »Hauptkrakeler«. Sodišče pa je bilo seveda drugega mnenja in je na predlog zastopnika dr. Reimana gospoda Derwuschka obsodilo radi prestopka žaljenja časti in mu naložilo njegovemu premoženju primerno kazen 5000 Din, oziroma 3 dni zapora, plačilo takse in stroškov zastopnikov.

Delavska zaupnika Fran Kraner in Alojzij Došler sta torej dobila za žalitve sijajno zadoščenje, koristila pa sta s svojim odločnim nastopom tudi vsemu delavstvu, zlasti pa ugledu delavskih zaupnikov, ker si bodo sedaj tudi drugi, ki imajo morda podobne nazore, kakor gospod Derwuschek, resno premislili, preganjati in žaliti delavske zaupnike, ki so še posebej zaščiteni z zakonom o zaščiti delavcev. Fr. Kranerju in Alojziju Došlerju čestitamo na lepi zmagi in vsem delavcem tovarne Fr. Derwuschka.

Razno.

Javna borza dela v Ljubljani potrebuje nujno 10—15 sekačev-tesačev za smrekov les. Delo je v Bosni. Plača 80 Din za kubični meter. Sečnje 600—700 kubičnih metrov. Reflektanti naj se nemudoma prijavijo Javni borzi dela v Ljubljani, Copova ulica (plača Delavske zbornice).

NAPREDEK SOCIJALNE ZAKONODAJE V AVSTRIJI.

Pet zakonov o delavski zaščiti ni bilo izglasovanih v jesenskem zasedanju parlamenta. Medtem ko »gospodarski krogi« v Jugoslaviji trde, da obstoje neke vrste »socialne inflacije«, da nismo zreli za socialne zaščitne zakone, se v Avstriji ustvarja socialna zakonodaja. Izglasovane so v parlamentu novele, ki regulirajo zavarovanje v slučaju brezposelnosti (povišajo se podpore), zavarovanje za slučaj bolezni (zviša se hranarina) in zavarovanje za slučaj nezgode (poviša se renta). Nadalje so izdelane odredbe o zavarovanju za slučaj starosti ter so se uredili pravni odnosi privatnih šolstev.

Moč svobodnih razrednih strokovnih organizacij v Grčiji. Internacionalni priključene strokovne organizacije v Grčiji imajo v letu 1928 98.470 članov. Grška vrhovna strokovna instances sestoji iz poklicnih central in 18 lokalnih organizacij. Poklicne centrale štejejo 59.150 članov, od teh 6525 žen, krajevne organizacije pa 39.320 članov. Članstvo poklicnih central je sledeče: Železničarji 8000 članov; mornarji 12.500 članov; pristaniški delavci 7500 članov; tobačna industrija 15.000 članov; cigaretna industrija 1.500 članov, pekovi 5.800 članov; trgovskih in pisarniških nameščencev 8.850 članov.

Književnost.

Glavni problemi socialnega zavarovanja. Ljudska tiskarna in Delavska zbornica v Ljubljani sta skupno založili knjigo Mednarodnega urada dela v Ženevi »Grundprobleme der Sozialversicherung« v slovenskem jeziku. Prevod je napravil sodrug Stanko Likar, tajnik OUZD v Ljubljani. Knjiga obsega v celem 112 strani in je zelo poučna, pa kljub temu izredno razumljivo pisana. To knjigo morajo čitati vsi strokovni zaupniki, javni funkcionarji in socialno-politični delavci. Broširana knjiga stane 20 Din in se naroča pri Ljudski tiskarni v Mariboru.

Sodrug!

Vsled brezposelnosti sprejemam vsa popravila, ki spadajo v čevljarsko stroko ter jih bom izvrševal točno, solidno in po ceni.

Martin Kaplan,

čevljarski pomočnik, Ljubljana, Poljanska cesta 49.

DELAVCI!

Cankarjeva družba vam nudi za mal denar lepe knjige. Umetniška Matica vam nudi za mal denar lepe slike. Potrebno je zato, da ste član obeh društev! Ali veste, kaj vam nudi Umetniška Matica? Za letnih 24 Din eno originalno sliko, eno reproducirano sliko ter eno knjigo. Letos bo ta knjiga monografija našega priznanega kiparja Tine Kosa. Krane celostanske slike nas bodo seznanile z vsemi njegovimi najboljšimi deli. Torej troje del na leto za 24 Din!!! Za delavce bo letos originalna slika vzeta iz delavskega življenja. Pristopajte k Umetniški Matici! Javite se po dopisnici! Priglašajte se za poverjenike, ki jim nudimo 10 odstotkov popusta. Kdor nabere 10 članov, prejme vsa tri dela zastonj. Posebno bi rabili poverjenike za delavce v Mariboru, Mežici, Prevaljah, Guštanju, Celju, Zagorju, v Ljubljani-okolici, v Kranju, Trzinu in na Jesenicah. Pišite po potrebne tiskovine! Naslov: Umetniška Matica, Ljubljana, Dunajska cesta 35.

ni niti zmenil za odlok oblastne komisije, ki je preiskala Derwuschekove barake z delavskimi stanovanji in mu naročila, da mora odpraviti kričeče, nezdružne razmere v teh barakah. In tako je delavska nejevolja končno priklopila do vrhunca in gospod Derwuschek se je lepega dne koncem majnika znašel v štrajku svoje tovarne. Na zahtevo delavcev je prišel v tovarno zastopnik »Delavske zbornice«, inšpektor dela, srezki poglavar in okrajni zdravnik. Pričela so se pogajanja in tovarnar Derwuschek je končno podpisal sporazum z delavci, zvišal mezde, obljubil popraviti barake in priznati delavske zaupnike.

Sklenjene pogodbe pa seve gospod Derwuschek ni držal, ampak je nadaljeval svoj boj proti organiziranim delavcem in zaupnikom, ki so imeli neprestano posla z intervencijami, posebno ob sobotah, po izplačilu, ko so delavci neprestano dobivali manjše izplačilo, kakor so zaslužili.

V jeseni pa je tovarnar Derwuschek naenkrat nabil na desko razglas, da ne priznava organizacije in da bo vsakemu organiziranemu delavcu službo odpovedal in najavil nove znižane mezde. Delavstvo si žalitev, ki so bile v tem razglasu in kršenju pogodbe ni moglo pustiti dopasti ter je v svoji hvalevredni stanovski zavesti stopilo zopet v štrajk. Tovarnar Derwuschek je moral vnovič kapitulirati, zopet je podpisal spo-

varni, tako se je Derwuschek tudi na sodnji obnašal žaljivo in neprestano žalil zaupnika, tako da je moral dr. Reisman še radi teh žalitev obtožbo proti Derwuschku raztegniti.

Ponesrečen dokaz resnice.

Tovarnar Derwuschek se je hotel razsodbi izogniti na ta način, da je nastopil za svoje žalitve dokaz resnice. Pripeljal je na sodnijo vse svoje uradnike in druge zaupnike, toda tudi ti niso mogli, kot priče zaslišani, ničesar obremenilnega izpovedati proti Kranerju in Došlerju. Tudi inšpektor dela ing. Šorli in srezki poglavar dr. Ipavic sta bila zaslišana, morala pa sta potrditi, da se je delavstvo vedno dostojno obnašalo pri pogajanjih s tovarnarjem Derwuschkom in se le borilo za primerne mezde. Derwuschek se je posebno izgovarjal, da sta mu baje tožitelja grozila, da bi z njim že drugače napravili, če bi bil v Avstriji. Od sodnika vprašan, kako je razumel to »grožnjo«, je Derwuschek izjavil: »V Avstriji so socialisti na vodstvu in bi me tam pač lažje prijeli.« Gospod Derwuschek, ki še vedno piše slovenskim delavcem samo nemška pisma, z nemškimi naslovi in rdečo pripombo »vsled pomanjkanja slovenskih tiskovin«, je torej zelo srečen, da ni v Avstriji, ampak v Jugoslaviji. Samo žal, da mu še strokovne organizacije in delavski zaupniki malo mešajo štrene.

Najboljše in najcenejše si nabavite vsa moška, fantovska in dečja oblačila v trgovini konfekcijske industrije

Josip Ivančič, Ljubljana

Dunajska cesta št. 7.

Lastni izdelki.

Cene brezkonkurenčne.

Naročujte si le

Puch kolesa

ki so najboljša! Dobe se po solidni ceni in tudi na obroke le pri trdki

Jg. Vok, Ljubljana

Čavčarjeva ulica št. 7.

L. MIKUŠ, LJUBLJANA

M E S T N I T R G 15

Dežniki

Na malol

Na velikol

U S T A N O V L J E N O 1839

Delavci, delavke, organizirajte se!

PREČ

TAJTE!

BINKOŠTNA VELEPRODAJA

BINKOŠTNA VELEPRODAJA

---

22. APRIL J. GROBELNIK 15. MAJ

LJUBLJANA - MESTNI TRG ŠT. 22 - LJUBLJANA

VAM NUDI DOBRO BLAGO PO SLEDEČIH CENAH:

Kamgarn

po Din	89
" "	99
" "	109
" "	130
" "	150
" "	180
" "	199

Športni ševiot

po Din	52
" "	60
" "	72
" "	85
" "	98
" "	120
" "	155

Couvercoat

po Din	85
" "	110
" "	135
" "	150
" "	180
" "	220

ANGLEŠKI ŠTOF OD 260 DO 350 NAJFINEJŠE KVALITETE

Damsko volno:

Poplin	po Din	45
Kasha	" "	75
Modno	" "	80
la plašče	" "	120
Rips	" "	150
Couvercoat	" "	160

Svile:

Umetna	po Din	24
Rožaste	" "	27
Tkane	" "	38
Foulard	" "	75
Crepp de Chine	" "	75
enobarvni in rožasti	od Din	110

Pralno blago:

Molinos	po Din	7.50
Belo blago	" "	7.90
Tiskovine	" "	9. —
Cefirji	" "	10. —
Oxfordi	" "	12. —
Kloth	" "	17. —

Svilnate rute
od **48** do **105** Din

naprej

Preproge
Predposteljniki

Zastori in žepni robci!

Razen tega pa popolnoma zastonj pri nakupu volnenega blaga do 400 Din — 6 robcev; do 1000 Din — ostanek za otroško obleko; pri večjem nakupu pa po dogovoru do 10 odstotkov vrednosti!

DELAVCI!

PROLETARCI!

OGLEJTE SI!

DELAVKE!

PREPRIČAJTE SE!